

Manuel Cabero, figura cabdal de la praxi i de la pedagogia coral

El matí del 20 de gener, un dia de climatologia lluminosa, va ser acomiadat Manuel Cabero Vernedas al tanatori de Collserola. Admeto que aquest inici d'escrit pot ser considerat una mica cursi en el si d'un treball dedicat a recordar una persona tan intrínsecament gran, però potser no ho sembla tant si hom avança a mostrar que aquest acte de comiat va tenir una densitat de contingut excepcional, si deixem clar que en el curs de la cerimònia -una hora i mitja- tot va tenir sentit, tot estava espès i amarat de categoria, d'idoneïtat, d'elegància i de finor.

D'aquesta manera l'acte es va convertir alhora en un mirall exacte de la trajectòria i de la seva vida, que es va estroncar amb prou feines tres setmanes abans que complís noranta-sis anys, després d'un procés final de molt curta durada, que, en principi i ateses les circumstàncies, es pot considerar privilegiat.

La vida pública de Cabero ofereix una paradoxa inicial: que una vocació per la música arrelada des de la infantesa, en el si d'un ambient familiar ni molt menys arrelat però sí almenys condescendent, no li va permetre una dedicació exclusiva, ni per descomptat *rendible*. O el que ve a ser el mateix, que una obra tan intrínsecament important, de tanta transcendència com la que va desenvolupar, no hagués pogut gaudir d'un coixí de normalitat professional.

Manuel Cabero, que quan esclatà la Guerra Civil comptava just deu anys d'edat, va tenir temps de gaudir de la fortuna de ser receptor d'un substrat pedagògic excepcional a l'Escola Ramon Llull de Barcelona, instal·lada al bell edifici de l'arquitecte Goday, que formava part de la xarxa d'escoles municipals de Barcelona en els anys de vida de la Generalitat de Catalunya; per tant, va gaudir d'un concepte i un esperit de la pedagogia avançat, modern, creatiu i engrescador de sensibilitats. Aquell concepte i aquell esperit de què tan intensament va gaudir i que tant el va influir, com havia explicat manta vegades, va desaparèixer abruptament a la fi de la Guerra Civil, en uns anys immediatament posteriors en què ell també va tastar la fam no sols intel·lectual, sinó la primària subsistencial, valgui l'oxímoron.

A partir d'aquí, tot integrant-ho amb tasques de formació en matèries *prosaïques*, va poder passar anys a les aules aleshores pedagògicament desballestades del Conservatori Municipal, on va estudiar moltes

matèries però no la que va marcar la seva carrera: la de director ni tan sols orquestral i no diguem coral.

Això no va impedir que aquest doll insaciable de praxi i delit musical es pogués anar sadollant amb dedicació temporalment perifèrica. I d'aquí va venir la fundació del Cor Madrigal l'any 1951, un conjunt format en principi per amics i coneguts, que no es va escapar de ser suspecte per a les autoritats: cantaven en català, i d'aquí van venir vint-i-quatre hores de reclusió a la comissaria de policia, i durant un període de temps el cor va passar a anomenar-se Coral Segle XV.

De manera natural, el Madrigal es va anar convertint a poc a poc en la pedra angular de la biografia de Manuel Cabero. Una biografia en què al mateix temps es va fondre, en sintonia ultra musical, afectiva, la seva esposa, Montserrat Pueyo, una estimada professora de cant que va constituir una peça cabdal, una "co-pedra" angular, d'aquesta mateixa biografia.

Cal fer un recés per situar l'ambient en què va néixer i fer les primeres passes el Madrigal. El cant coral, com tantes praxis culturals, es trobava en aquells anys immers en un estat de feblesa acusadíssima. Les restes del moviment claverià havien estat absorbides per l'*oficialista* i sobrecontroladora institució d'Educación y Descanso al departament de Coros y Danzas de España -títols explícits-, al qual també es va sotmetre bona part de l'orfeònic, amb l'honorable excepció de l'Orfeó Català. Dues de les grans columnes històriques del món coral català -moviment claverià (referència, òbviament, Josep Anselm Clavé) i orfeonístic (referència, Lluís Millet Pagès)- havien perdut el seu ideari i el seu esperit. Alhora, l'Orfeó Català estava sotmès els primers anys de la postguerra a la prohibició de tota activitat pública i posteriorment la seva actuació es va veure condicionada per una direcció artística reclosa en principis caducs.

Manuel Cabero, que ja havia format el Madrigal amb un ideari i criteri *cambrístic*, va ajudar a obrir aquest corrent en què ja s'havia adscrit quatre anys abans la Coral Sant Jordi (1947) d'Oriol Martorell i, més reculadament, la Capella Clàssica Polifònica que comandava Enric Ribó. Amb ells tres es va iniciar la tercera època històrica del cant coral català, que va venir marcada per aquestes formacions i per aquest concepte amb el qual després es van anar identificant *de facto* altres formacions posteriors, com la Coral Càrmina (Jordi Casas) i la Coral Cantiga (Leo Massó-Josep Prats), etcètera.

Amb ells va millorar substancialment el nivell de qualitat del cant coral a casa nostra, i les tres esmentades suara, sovint conjuntament, van poder subvenir les necessitats i exigències de les grans propostes simfonicocorals del país actuant amb formacions nacionals i internacionals de màxim relleu, sota batutes així mateix de màxim prestigi, com Mario Rossi, Wilhelm Furtwängler, Franz-Paul Decker, Hermann Scherchen, Sergiu Comissiona i els nostres Toldrà, Ros Marbà i Salvador Mas, entre d'altres. Passions, cantates i òperes en versió de concert, etcètera, en definitiva el gran repertori simfonicocoral, amb esment especial per l'estrena, primer al Liceu i després a Cadis, de la cantata *L'Atlàntida* de Manuel de Falla, amb direcció d'Eduard Toldrà.

El prestigi del Madrigal avançava en paral·lel amb el de Manuel Cabero i això aviat li va suposar una dedicació paral·lela com a pedagog de direcció coral, terreny en què va esdevenir referència a l'àmbit estatal: va impartir cursos arreu de la geografia espanyola, des d'Astúries i Cantàbria a les Canàries, i no cal dir que també a casa nostra; cursos que, en el cas dels catalans, van ser *rendibilitzats* per bona part de les generacions següents de directors corals, tot col·laborant d'aquesta manera a millorar substancialment la qualitat global del cant coral català.

Al mateix temps del Madrigal, anaven sorgint plançons de característiques pròpies, com el cor jove Albada, l'infantil L'Esquellerinc, Signum i Ariadna, integrats en la gran família de l'Agrupació Cor Madrigal. Al cap de quaranta anys de conduir el Madrigal, Cabero va creure que era l'hora de deixar pas a sang nova i va abandonar el timó del vaixell, però no la capitania. El relleu no va resultar fàcil, car no acabava de reeixir per circumstàncies diverses en allò que va suposar un moment de compàs d'espera incòmoda. I va ser una deixeble, podríem dir-ne predilecta, la terrassenca Mireia Barrera, qui va acceptar el repte de transfondre

al Madrigal una nova energia sense traïr l'esperit ni l'ànima del cor i posant fi al període d'incertesa.

Pel camí, Manuel Cabero no s'havia abandonat a la vida evasiva. Durant dotze anys (1993-2009) va ser mestre de capella de la basílica del Pi, entre altres activitats de menys envergadura i menys exigència d'esforç.

La seva obra s'escampa més enllà d'aquesta història succinta. Es projecta a una família fidel en tota conseqüència a l'amor a la música i al país. Una família, fills i nets, afectes a una cultura musical exemplar, alguns d'ells amb dedicació professional -canora, instrumental, direcció coral...- destacada. A part, també va ser continuador, després amb fills, d'una empresa que havia iniciat el 1916 el seu pare, un home curt només de talla, de qui heretà un senzill però sincer afecte per la música -va cantar un cert temps a l'Orfeó Català-, un gran amor a Catalunya -transcendent el seu origen castellà- i la predisposició a la longevitat.

Una longevitat, la de Manuel Cabero, tan beneficiosa per a la música coral.